

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS KANCELIARIJA
EKONOMIKOS POLITIKOS GRUPĖ**

PAŽYMA

**DĖL APLINKOS APSAUGOS AGENTŪROS IR RADIACINĖS SAUGOS CENTRO
ATLIEKAMŲ FUNKCIJŲ RADIOLOGINIO MONITORINGO SRITYJE OPTIMIZAVIMO**

2020-04-29 Nr. NV-1194

Vilnius

1. Rengėjas: Aplinkos ministerija (kartu su Sveikatos apsaugos ministerija).

2. Tikslas: optimizuoti Aplinkos apsaugos agentūros (AAA) ir Radiacinės saugos centro (RSC) atliekamas funkcijas radiologinio monitoringo srityje.

3. Dabartinė situacija:

- 2019-12-20 Vyriausybės kanceliarijoje vykusiame pasitarime dėl pasirengimo vykdyti radiacinio lygio aplinkoje monitoringą nutarta pavesti Aplinkos ministerijai ir Sveikatos apsaugos ministerijai kartu įvertinti AAA ir RSC atliekamas radiacinio lygio aplinkoje monitoringo funkcijas, galimą funkcijų dubliavimą, būtinų lėšų poreikį, galimus finansavimo šaltinius ir pateikti vertinimo išvadas, konkrečius pasiūlymus dėl monitoringo optimizavimo ir kitą informaciją, reikalingą atitinkamiems sprendimams priimti.
- Šiuo metu AAA turi radiologinę laboratoriją, vykdo aplinkos komponentų tyrimus aplinkos oro ir paviršinio vandens, administruoja automatinių radiologinių matavimų – ankstyvojo perspėjimo RADIS sistemą ir išduoda laboratorijoms leidimus taršos šaltinių išmetamų į aplinką teršalų ir jų aplinkos elementuose tyrimams, įskaitant ir leidimus radionuklidų aktyvumo koncentracijų aplinkoje tyrimams.
- RSC turi radiologinę laboratoriją, atlieka valstybinio radiologinio monitoringo organizavimo tyrimus (maisto produktų ir jų žaliavų, geriamojo vandens, kritulių, dirvožemio ir aplinkos gama dozės ekvivalento) ir pagal visus aplinkos radiologinio monitoringo duomenis (tame tarpe ir pateiktus AAA) vertina poveikį visuomenės sveikatai ir gyventojų apšvitai.
- 2020-01-09 Aplinkos ministerijos organizuotame pasitarime (dalyvaujant Sveikatos apsaugos ministerijos, AAA ir RSC atstovams) nutarta, kad AAA ir RSC funkcijos radiologinio monitoringo srityje nesidubliuoja, nes atliekami skirtingų komponentų radiologiniai tyrimai. Taip pat, siekiant optimizuoti funkcijas ir efektyviau panaudoti turimus išteklius, ypač atsižvelgiant planuojamą pradėti Astravo AE eksploatavimą ir į tai, kad RSC yra pagrindinė institucija, teikianti siūlymus dėl apsaugomųjų veiksmų gyventojams, pritarta dėl poreikio AAA funkcijas valstybinio radiologinio monitoringo atlikimo ir ankstyvojo perspėjimo sistemos administravimo srityse perduoti RSC kartu su valstybės biudžeto perduodamų funkcijų vykdymui AAA skiriamomis lėšomis, darbuotojų etatais ir funkcijų vykdymui skirta įranga.
- Aplinkos ministerija teikia svarstyti parengtus pasiūlymus dėl AAA ir RSC atliekamų funkcijų radiologinio monitoringo srityje optimizavimo, nurodant teisės aktus, kuriuos reikia pakeisti, ir jų projektų pateikimo Vyriausybei terminus, kitas reikiamas priemones.

4. Esmė: siūloma:

- pritarti pasiūlymui nuo 2021-01-01 RSC perduoti AAA priskirtas radiologinio monitoringo (valstybinio, savivaldybių ir ūkio subjektų) organizavimo, atlikimo, priežiūros ir ankstyvojo perspėjimo sistemos RADIS ir ARGOS prognozavimo sistemos administravimo funkcijas kartu su AAA šių funkcijų vykdymui skiriamais valstybės biudžeto asignavimais (mokos fondu ir kt. išlaidomis), darbuotojų pareigybėmis ir įranga;

- paveisti:
 - Aplinkos ministerijai ir Sveikatos apsaugos ministerijai iki 2020-07-01 parengti ir pateikti Vyriausybei reikalingų teisės aktų pakeitimo projektus;
 - Aplinkos ministerijai:
 - įvertinti ir iki 2020-05-10 pateikti Sveikatos apsaugos ministerijai informaciją apie AAA skiriamus valstybės biudžeto asignavimus radiologinio monitoringo (valstybinio, savivaldybių ir ūkio subjektų) organizavimui, atlikimui, priežiūrai ir ankstyvojo perspėjimo sistemos RADIS bei ARGOS prognozavimo sistemos administravimui;
 - parengti ir iki 2020-11-30 pateikti Vyriausybei nutarimo dėl AAA radiologinio monitoringo (valstybinio, savivaldybių ir ūkio subjektų) organizavimui, atlikimui, priežiūrai ir ankstyvojo perspėjimo sistemos RADIS bei ARGOS prognozavimo sistemos administravimui skirtų darbuotojų pareigybių ir šioms funkcijoms atlikti skirtos įrangos perdavimo RSC projektą;
 - Sveikatos apsaugos ministerijai:
 - iki 2020-06-01 įvertinti Aplinkos ministerijos pateiktą informaciją apie AAA skiriamus valstybės biudžeto asignavimus nurodytoms funkcijoms atlikti ir poreikį papildomų valstybės biudžeto asignavimų, būtinų RSC numatytoms funkcijoms perimti (darbo vietoms įrengti, techninei įrangai permontuoti, programinei įrangai atnaujinti ir kt.), ir nurodyti tokių lėšų poreikį Finansų ministerijai;
 - papildyti Sveikatos apsaugos ministerijos strateginio veiklos plano Visuomenės sveikatos stiprinimo programą priemone, susijusia su RSC perimamomis funkcijomis;
 - Finansų ministerijai – rengiant 2021 m. ir vėlesnių metų valstybės biudžeto projektus, kartu su Sveikatos apsaugos ministerija kasmet įvertinti poreikį valstybės biudžeto asignavimų, reikalingų radiologinio monitoringo (valstybinio, savivaldybių ir ūkio subjektų) organizavimui, atlikimui, priežiūrai ir ankstyvojo perspėjimo sistemos RADIS stočių tinklo plėtrai bei įrangos ir ARGOS prognozavimo sistemos atnaujinimui, atsižvelgiant į galimą Baltarusijos atominės elektrinės veiklos riziką Lietuvos gyventojams ir aplinkai;
 - Informacinės visuomenės plėtros komitetui – iki 2020-12-31 suteikti RSC IT paslaugų kataloge numatytas IT infrastruktūros paslaugas.
- Ipareigoti Aplinkos ministeriją ir Sveikatos apsaugos ministeriją iki nurodytų teisės aktų pakeitimų įsigaliojimo pagal kompetenciją parengti jų įgyvendinamuosius teisės aktus.

5. Derinimas: suderinta su Sveikatos apsaugos ministerija, Ekonomikos ir inovacijų ministerija ir kitomis suinteresuotomis institucijomis (AAA ir RSC). Klausimas aptartas 2020-04-14, 2020-04-21 ir 2020-04-28 Tarpinstituciniuose pasitarimuose (pateikta informacija apie AAA vykdomų radiologinio monitoringo funkcijų perdavimo RSC teigiamą poveikį).

Atsižvelgiant į 2020-04-21 tarpinstituciniame pasitarime pateiktą pastabą dėl papildomų lėšų poreikio funkcijų perėmimui, Aplinkos ministerija organizavo pasitarimą su Ekonomikos ir inovacijų ministerija, siekiant įvertinti galimybes perkelti ankstyvojo perspėjimo sistemą RADIS bei ARGOS prognozavimo sistemą į Informacinės visuomenės plėtros komiteto valdomą infrastruktūrą. Pasitarime nutarta, kad Informacinės visuomenės plėtros komitetas suteiks RSC IT paslaugų kataloge numatytas infrastruktūros paslaugas.

Aplinkos ministerija pažymi, kad papildomų vienkartinį lėšų poreikis funkcijos perėmimui 2020 m. bendrai sudarytų 47 tūkst. Eur:

- **sistemų išteklių perkėlimui, migravimui ir įdiegimui – apie 30 tūkst. Eur** (iš *Aplinkos apsaugos rėmimo programų*);
- **RSC patalpų pritaikymui perimamoms funkcijoms** (darbo vietų įrengimas perkeliama iš AAA įrangai – parengti ventiliacines, vandentiekio bei dujų sistemas) – **17 tūkst. Eur.** (*patalpų pritaikymą 2020 m. įgyvendins VĮ Turto bankas*).

Pažymima, kad **2021 m. I ketv.** RSC taip pat turėtų būti skirta **17 tūkst. Eur** perkeltos įrangos instaliavimui (pajungti prie parengtų ventiliacinės, vandentiekio bei dujų sistemų) ir parengimui darbui.

Atkreipiamas dėmesys, kad neperkėlus ankstyvojo perspėjimo sistemos RADIS bei ARGOS prognozavimo sistemos duomenų į patikimą, funkcionalią duomenų talpyklą, nebūtų užtikrintas reikiamas patikimumo lygis galimais branduolinės ar radiologinės avarijos bei incidentų atvejais, nebūtų pasiekti funkcijų optimizavimo tikslai.

Atsižvelgiant į 2020-04-28 tarpinstituciniame pasitarime pateiktas redakcinio pobūdžio pastabas, Aplinkos ministerija pateikė patikslintą Vyriausybės pasitarimo protokolo projektą.

6. Dalykinio vertinimo išvada: atsižvelgiant į Tarpinstituciniuose pasitarimuose priimtus sprendimus ir Aplinkos ministerijos pateiktą pagrindžiančią informaciją dėl papildomų lėšų poreikio atliekant institucijų funkcijų radiologinio monitoringo srityje optimizavimą, siūlytina klausimą svarstyti Vyriausybės pasitarime.

Ekonomikos politikos grupės patarėjas

Vaidas Talačka

Vaidas Talačka, tel. +370 706 63722, el. p. vaidas.talacka@lrv.lt